

Dikasterij za zakonodavne tekstove o pitanju dobrog glasa pokojnika

DIKASTERIJ ZA ZAKONODAVNE TEKSTOVE

Prot. N. 18316/2024

Grad Vatikan, 5. rujna 2024.

Prečasni monsinjore,

ovim dopisom odgovaram na pismo od 3. srpnja ove godine kojim ste zatražili mišljenje ovoga Dikasterija o pitanju dobrog glasa pokojnika (*bona fama defuncti*) u suvremenom kanonskom poimanju. Nakon pomnog razmatranja ovog osjetljivog pitanja, zatraživši mišljenje dvojice uglednih kanonista stručnjaka iz tog područja, želim Vam izložiti sljedeća zapažanja.

Kanon 220 utvrđuje opće načelo koje zabranjuje klevetu i difamaciju (usp. također KKC, br. 2477-2479), izjavljujući da „*nikome nije dopušteno nezakonito naškoditi dobrom glasu koji netko ima*“. To znači da u određenim slučajevima povreda dobrog glasa može biti opravdana, primjerice radi izbjegavanja bilo kakve opasnosti ili prijetnje za osobe ili za zajednicu. Posljedično, ona ni u kojem slučaju ne bi bila legitimna kada se takva opasnost razumno može isključiti, kao što je to u slučaju navodnih prijestupnika koji su preminuli, gdje ne može postojati ni legitiman ni razmjeran razlog za narušavanje njihova ugleda. Stoga se ne čini prihvatljivim opravdati objavljivanje takvih informacija navodnim razlozima transparentnosti ili naknade nepravde (osim ako tko na to nije pristao, čime se još jednom isključuju preminule osobe). Pravni problem, međutim, ne svodi se isključivo na nemogućnost preminule osobe da se brani od optužbi, nego se tiče barem dvaju općeprihvaćenih pravnih načela:

- 1. Načela presumpcije nevinosti**, prema kojem se svaka osoba smatra nevinom dok se pravomoćnom i konačnom sudskom presudom ne dokaže suprotno (usp. kan. 1321, §1);

2. **Načela neretroaktivnosti kaznenih djela**, prema kojemu nitko ne može biti suđen – a posljedično ni optužen – za radnje koje u trenutku njihova eventualnog počinjenja nisu predstavljale formalno kazneno djelo. Kaznenopravne norme vrijede samo *pro futuro* (usp. kann. 9, 18, 1313) te se ne mogu primjenjivati na djela i postupke koji u trenutku njihova izvršenja nisu predstavljali ni prekršaj ni kazneno djelo ni zločin. To se, primjerice, odnosi i na tzv. propuste opće obveze nadzora.

Takva načela od temeljne važnosti ne mogu razumno biti zanemarena pozivanjem na jedno opće „pravo na informaciju“ koje bi omogućilo javnu dostupnost bilo koje vrste vijesti – koliko god se činila vjerodostojnom – na stvarnu štetu i egzistencijalnu povredu onih koji su osobno uključeni, tim više ako su informacije netočne, ili čak neutemeljene ili lažne, ili pak posve beskorisne kao kad se odnose na preminule osobe. Osim toga, utvrđivanje osnovanosti neke optužbe često počiva na nekanonskim temeljima i zahtijeva relativno nizak dokazni standard dovodeći do objavljivanja imena osobe koja je optužena, ali kojoj optužba nije dokazana, bez da joj se omogućilo ikakvo korištenje prava na obranu.

Zaključno, imajući kao neodreciv pravni temelj tvrdnju vrhovnog svećenika Franje prema kojoj *“treba izbjegavati da se objavljuju popisi optuženih, također i od strane biskupija, prije prethodne istrage i konačne presude”*[\[1\]](#), odgovor na pitanje o objavi tajnih informacija koje se odnose na bilo koga, tim više kad je riječ o preminulim osobama, ne može biti nego negativan.

U nadi da sam Vam pružio korisno mišljenje, koristim priliku uputiti Vam svoje najsrdačnije pozdrave.

U Gospodinu,

† **Filippo Iannone, O.C.**

Prefekt

† **Juan Ignacio Arrieta**

Tajnik

[1] Papa Franjo, Susret „Zaštita maloljetnika u Crkvi“. Točke za razmišljanje, 21. veljače 2019., u URL: https://www.vatican.va/resources/resources_puntidiriflessione-protezioneminori_20190221_it.html